

Становище от член на научно жури
за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
по програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси)
в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Изготвил становището: Доц. д-р Ивайло Михайлов Михайлов, хабилитиран по научна специалност 05.02.05 „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, член на академичния състав на Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури по защита на дисертационен труд съгласно Заповед № 570/01 юли 2025 г. на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Автор на дисертационния труд: докторант Теодор Людмилов Борисов (D010221244), редовна форма на обучение по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси) към катедра „Финанси и кредит“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Тема на дисертационния труд: „Финансов анализ на индустриалния преход към нисковъглероден транспорт“.

Научен ръководител: Проф. д-р Теодора Димитрова, член на катедра „Финанси и кредит“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

В представения за рецензиране дисертационен труд *„Финансов анализ на индустриалния преход към нисковъглероден транспорт“* има ясно формулирани обект, предмет, цели и задачи. В него се отстоява тезата, че *„преходът към нисковъглероден автомобилен транспорт в България е адаптивен процес, свързан със социално-икономическите нагласи на населението, данъчната политика, въвеждането на финансови стимули и изграждането на подходяща инфраструктура за щадяща транспортна среда“*.

Изложението на дисертационния труд има логична и добре балансирана класическа структура, състояща се от: въведение, три глави с параграфи, заключение и библиография. Разработката включва 159 страници основен текст, 94 фигури и 10 таблици. Броят на използваните литературни източници е 64, от които 31 на български език и 33 чуждестранни. Докторант Теодор Борисов демонстрира систематичен подход при разглеждането на литературни източници, свързани с финансовия анализ и индустриалния преход към нисковъглероден транспорт. Анализът на водещи автори по темата е проведен добросъвестно, като извлечените концепции са адаптирани с цел по-добро разбиране на ключови аспекти от съвременната практика.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Актуалността на дисертацията се обосновава с факта, че екологичният отпечатък, като метод за измерване на зависимостта на човека от природата, значително надхвърля капацитета на екосистемите да осигуряват необходимите ресурси, което води до

сериозни негативни последици за околната среда в различни части на света. За да се смекчи влиянието през последните години се провеждат политики в посока налагане на щадящи природата мерки в различни сфери на икономиката – индустрия, транспорт, земеделие, производство и др., като тук попада и разработването и поэтапното налагане на нисковъглеродния транспорт.

Обосновано може да се заключи, че изборът на темата е в съответствие с потребностите на финансовата теория и практика. Изследването съдържа актуални теоретични въпроси и научно-практически постановки, като акцентът е поставен върху финансовото управление на индустриалния преход към нисковъглероден транспорт като ключова стъпка към намаляване на въглеродните емисии и фискалните инструменти като фактор за повишаване екологичността в транспортния сектор.

В *първа глава* се прави аналитичен профил на транспортния сектор в България. Установена и изяснена е ролята на финансовия анализ в транспортния сектор. Извършен е хронологичен преглед на теоретични и емпирични изследвания в разглежданата областта. Добре проучен и изследван е регионалният профил на републиканската пътна мрежа.

Втора глава е посветена на нисковъглеродната мобилност като предпоставка за устойчивото развитие на транспортния сектор. Представени са националните и наднационалните норми и политики в транспортния сектор. Разгледани са добрите европейски практики за индустриален преход към нисковъглероден транспорт. Проведено е анкетно проучване с цел установяване на обществените нагласи относно прехода към нисковъглероден транспорт. Получените резултати служат като основа за формулиране на заключения, изводи и препоръки.

В *трета глава* докторант Теодор Борисов прави емпирично изследване на индустриалния преход към нисковъглероден транспорт в България. Изследването е подкрепено с анкетно проучване. Отбелязано е, че за ключов инструментариум в процеса на регулирането на транспортния сектор редом с покриването на екологичните стандарти се счита фискалната политика и на тази база са разгледани фискалните инструменти като фактор за повишаване екологичността в отрасъл „Транспорт, складиране и пощи“ в България. Предложени са оптимизационни решения за финансовото управление на индустриалния преход към нисковъглероден транспорт в страната.

Всяка глава приключва с изводи, а в заключение са изведени основните моменти от направеното изследване. Към дисертационния труд не са представени приложения.

В методологически план в дисертацията са използвани следните научноизследователски методи: статистическо проучване, синтез, индукция, дедукция, литературен обзор, ретроспективен анализ на данни, графично моделиране, анкетно проучване. За обработка на данните и извеждането на аналитичните резултати са използвани следните софтуерни приложения: Microsoft Excel и IBM SPSS Statistics.

Авторефератът коректно и обосновано отразява основните положения на дисертационния труд, като отговаря на всички изисквания, наложени от академичната практика при съставянето на научни разработки. В структурно отношение той е съставен от седем части: обща характеристика на дисертационния труд, основно съдържание и синтезирано изложение на отделните глави, насоки за бъдещи изследвания по темата, справка за приносите, списък с публикациите, справка за

съответствие с националните изисквания по ППЗРАСРБ и приложена декларация за оригиналност и достоверност на дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В хода на своето изследване авторът е формулирал четири приносни момента предимно с научно-теоретичен характер.

Първо, в резултат на анализа на транспортния сектор в България авторът идентифицира регионални дисбаланси в развитието на пътната инфраструктура, обосновава необходимостта от целенасочени инвестиции за нейното модернизиране, и установява тенденция към нарастващо използване на нисковъглеродни транспортни средства.

Второ, анализът на европейските норми, политики и добри практики очертава необходимостта от въвеждане на ефективни данъчни стимули за насърчаване покупката на нисковъглеродни превозни средства в България.

Трето, проведеното емпирично изследване на обществените нагласи очертава ключовите финансови аспекти на прехода към нисковъглероден транспорт. В подкрепа на този преход е разработена концепция за стратегическо разполагане на обществени зарядни станции по транспортни коридори в България.

Четвърто, анализът на фискалните политики води до формулиране на оптимизационни решения за финансово управление на прехода към нисковъглероден транспорт, в подкрепа на намаляването на емисиите и изпълнението на екологичните цели на ЕС.

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд

Докторантската разработка не е лишена от някои слабости, които заслужават внимание.

1. Литературните източници са недостатъчни за такова мащабно изследване. Нещо повече те са посочени като библиография, а не като използвана литература, което допълнително намалява тежестта им.

2. Предвид заглавието на дисертационния труд, финансовият анализ следва да бъде по-задълбочено разгледан и поставен в центъра на изследването.

3. Добре би било анкетата да бъде изведена в приложение, а не да стои в основния текст (Глава втора).

При прочита на дисертационния труд възникнаха следните въпроси:

1. Немалка част от новите автомобили в България се закупуват с банков кредит или на лизинг. Как държавата може да насърчи банките да направят кредита и лизинга по-евтини и по-достъпни с цел стимулиране на покупката на автомобили, щадящи околната среда?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Предоставеният за становище дисертационен труд, озаглавен „*Финансов анализ на индустриалния преход към нисковъглероден транспорт*“, е изготвен в съответствие с установените академични стандарти и напълно отговаря както по обем, така и по съдържание на критериите за докторска дисертация. Авторът е демонстрирал

способност за самостоятелно научно изследване, като успешно е реализирал поставените цели и задачи в рамките на дисертационния труд.

С оглед на изложените аргументи давам положителна оценка на дисертационния труд и призовавам научното жури да гласува положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на **Теодор Людмилов Борисов** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”.

Дата: 12 август 2025 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Ивайло Михайлов